

LEERLIJN	
Titel	Thematische Leerlijn Fotografie en Muziek De thema's sluiten o.a. aan bij de Da Vinci methode.
Ontwikkeld door	

ALGEMEEN	
Titel activiteit	Spelen op de wereld
Groep	Groep 3
Soort activiteit	Fotografieles / met de focus op het begrip 'kader'
Plaats	School
Rolverdeling	De leerkracht geeft de les
Duur	60 minuten
Leergebied	Kunstzinnige oriëntatie
Discipline	Fotografie / digitale media
Thema	Samen op de wereld / vertaald in 'Spelen op de wereld'
Omschrijving van de activiteit	In deze les bekijken en bespreken de kinderen een presentatie over hoe kinderen in andere landen spelen en hoe je dat aan een foto kunt zien. De kinderen onderzoeken hoe ze zelf spelen en welke houding daarbij hoort. De kinderen beelden uit hoe ze spelen en maken hiervan een foto, waarbij ze letten op houding en kader. Ze bespreken het eigen werk en dat van hun groepsgenoten.
Plaats in de reeks	Dit is een fotografieles die past bij het thema 'Samen op de wereld'. Bij dit thema is ook een muziekles beschikbaar.
Mogelijkheden	Tijdens de opdracht van de les gaan de kinderen het spelen van nu uitbeelden. Deze opdracht kan buiten op het plein met pleinspeelgoed uitgevoerd worden of binnen in het gymnastiek- of speellokaal met daar aanwezige materialen. Laat de kinderen voor deze les zelf speelgoed meenemen indien het niet mogelijk is om uit het eigen klaslokaal te gaan tijdens de les. Verzamel de resultaten van het werk van de leerlingen. Maak een expositie of een (digitaal) fotoboek na afloop van de les(sen).
Leeropbrengst	SLO kerndoelen 54 / 55 <ul style="list-style-type: none"> - De kinderen kunnen beelden, spel en beweging gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren. - De kinderen houden rekening met kader en houding bij het plaatsen van figuren in het fotovlak. De kinderen kunnen spelhoudingen van mensen uitbeelden. - De kinderen passen groeperen op spelvormen toe bij het maken van een foto. - De kinderen kunnen een digitale foto maken - De kinderen kunnen reflecteren op het eigen werk en dat van hun groepsgenoten.

UITVOERING	LES
Tijdspad	<p>Totaal: min. 60 minuten Oriënteren: 15 minuten Onderzoek: 20 Opdracht: 20 minuten Reflectie: 5 minuten</p> <p>Dit tijdspad kunt u naar eigen inzicht aanpassen of verlengen.</p>
Vorbereiding	<p>Bestudeer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De lesactiviteiten • Spelen op de wereld PO3 (presentatie) <p>Tijdens de opdracht van de les gaan de kinderen het spelen van nu uitbeelden. Deze opdracht kan buiten op het plein met pleinspeelgoed uitgevoerd worden of binnen in het gymnastiek- of speellokaal met de daar aanwezige materialen. Kinderen mogen ook voor deze les hun eigen speelgoed meenemen.</p> <p>Schuif tijdens de les tafels en stoelen naar de zijkanten van ruimte zodat er genoeg ruimte om te bewegen ontstaat.</p> <p>Zet de volgende technische materialen klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digibord • Fotocamera's of iPads/ tablets voor het maken van foto's*. • Kabel om de foto's over te zetten naar de computer. <p>Tip: Voeg eventueel eigen afbeeldingen en video/muziekfragmenten toe die aansluiten bij het onderwerp en de interesses van de kinderen.</p> <p>* Zorg voor voldoende fotocamera's/ iPads/ tablets. De kinderen kunnen per groepje van 4 werken met 1 apparaat of rouleren indien er minder apparatuur beschikbaar is.</p>
Oriënteren	<p><u>Start met een gesprek</u> over het thema 'Samen op de wereld'. Laat de kinderen vervolgens eigen ideeën formuleren en associëren op het onderwerp 'Spelen op de wereld'.</p> <p><u>Start de presentatie</u>: 'Spelen op de wereld PO3'.</p> <p>Stel vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Als jij speelt, waar speel je dan mee? - Wat is je lievelingsspeelgoed? - Waar speel je mee op het schoolplein? - Speel je ook samen met andere kinderen? Wat doe je dan? - Zouden kinderen uit andere landen op dezelfde manier en met hetzelfde speelgoed als jij spelen? Waarom denk je dat? <p>Ter informatie: Overal op de wereld spelen kinderen. Allemaal op hun eigen manier. Niet elk land of elk kind heeft hetzelfde speelgoed of speelt op dezelfde manier. Er zijn veel fotografen geweest die over de hele wereld foto's hebben gemaakt van hoe mensen in andere landen leven. Zo zijn er ook heel veel foto's gemaakt van kinderen uit andere landen die aan het spelen zijn. We gaan er een aantal bekijken.</p>

Toon afbeelding 1.

Stel vragen als:

- Wat zijn deze kinderen aan het doen?
- Hoe zie je dat?
- Waar is het speelgoed van gemaakt?
- Heb jij ook weleens zo gespeeld? Hoe ging dat?
- Waar zijn de kinderen? Waaraan zie je dat?
- Wat zie je allemaal op de foto?

Ter informatie:

Deze foto is gemaakt door Eline Verstrynghe. Je ziet spelende kinderen vlakbij een markt in Tana in Madagaskar. De kinderen spelen een spel met steentjes. Ze spelen het spel zo op straat naast een auto. Ze hebben het spelbord met de steentjes op de grond getekend.

Toon afbeelding 2.

Stel vragen als:

- Wat zijn deze kinderen aan het doen?
- Hoe zie je dat?
- Waar is het speelgoed van gemaakt?
- Heb jij ook weleens zo gespeeld? Hoe ging dat?
- Waar zijn de kinderen? Waaraan zie je dat?
- Wat zie je allemaal op de foto?

Ter informatie:

Deze kinderen spelen bij een waterval. Ze gooien met emmertjes water. De foto is gemaakt in Indonesië. De fotograaf maakte de foto precies op het moment dat de kinderen sprongen en het water in de lucht was.

Toon afbeelding 3.

Stel vragen als:

- Wat zijn deze kinderen aan het doen?
- Hoe zie je dat?
- Waar is het speelgoed van gemaakt?
- Heb jij ook weleens zo gespeeld? Hoe ging dat?
- Waar zijn de kinderen? Waaraan zie je dat?
- Wat zie je allemaal op de foto?

Ter informatie:

Dit zijn ook spelende kinderen in Indonesië. Deze kinderen lopen op stelten die gemaakt zijn van bamboe. Wij hebben in Nederland ook stelten, maar die zijn dan gemaakt van hout.

Toon afbeelding 4.

Stel vragen als:

- Wat zijn deze kinderen aan het doen?
- Hoe zie je dat?
- Waar is het speelgoed van gemaakt?
- Heb jij ook weleens zo gespeeld? Hoe ging dat?
- Waar zijn de kinderen? Waaraan zie je dat?
- Wat zie je allemaal op de foto?

Ter informatie:

Deze kinderen doen een spel met auto- en fietsbanden. Ze rollen de band voor zich uit en rennen er dan achteraan. De kinderen moeten heel hard rennen als ze willen dat de band blijft rollen. De foto is gemaakt in Afrika in het land Mali. Sommige kinderen op de wereld hebben niet veel speelgoed, bijvoorbeeld omdat hun ouders heel arm zijn. Deze kinderen hebben speelgoed gemaakt van afval of van oude autobanden. Zo kunnen ze zonder speelgoed toch spelen! Vandaag zijn jullie de fotografen. Jullie gaan op de foto zetten hoe de kinderen in Nederland spelen.

Toon afbeelding 5.

Stel vragen als:

- Wat zijn de kinderen op dit schilderij aan het doen?
- Wat zie je allemaal?
- Wie trekt de slee? Hoe kan je dat zien?
- Waar is de slee van gemaakt?
- Zou het makkelijk zijn om de slee te trekken? Waaraan kan je dat zien?

Ter informatie:

Dit schilderij van spelende kinderen in de sneeuw is geschilderd door Johan Mari Henri ('Mari') ten Kate uit 1831 – 1910. Dit schilderij komt uit een tijd dat er nog geen foto's gemaakt konden worden. Zo weten we toch nog hoe kinderen vroeger speelden. Je kunt goed zien wat ze aan het doen zijn. Ze staan namelijk in de houding van wat ze aan het spelen zijn. Het meisje zit achterop de stoel-slee. Het kleine jongetje zit er bovenop en ze worden getrokken door het grotere jongetje aan de voorkant. Hij moet zijn best doen om te trekken. Je ziet het omdat hij een beetje scheef staat.

Toon afbeelding 6.

Stel vragen als:

- Spelen jullie ook weleens met speelgoed van afval of oud papier? Hoe ging dat?
- Uit welk land denk je dat deze kinderen komen?
- Is dit een nieuwe of een oude foto? Waaraan kan je dat zien?
- Wat zijn deze kinderen aan het spelen?

Ter informatie:

Dit is een foto van de fotograaf Ed van der Elsen uit Amsterdam. Deze kinderen waren met karton en papier riddertje aan het spelen. Het is een oude foto gemaakt in de tijd dat je ouders of opa en oma klein waren. Je kunt aan deze foto niet zo goed zien wat ze precies aan het doen zijn, dat komt omdat ze stilstaan voor de camera. Ze poseren. Je kunt daardoor wel goed zien wat ze aan hebben.

Toon afbeelding 7.

Stel vragen als:

- Wat zijn deze kinderen aan het doen?
- Waaraan zie je dat?
- Wat is het verschil met de vorige afbeelding?
- Welk kind lijkt heel groot? Hoe komt dat?
- Welke kinderen kan je iets minder goed zien en lijken wat kleiner? Hoe komt dat?

	<p>Ter informatie: In deze foto uit de krant Trouw staan de kinderen niet netjes naast elkaar, maar zijn ze lekker aan het spelen. Je kunt ze wel allemaal zien, maar sommige kinderen staan wat meer naar voren dan de anderen. Het jongetje vooraan de foto lijkt daardoor veel groter dan de kinderen achteraan. Omdat ze niet poseren, maar echt aan het spelen zijn, kun je veel beter zien wat ze aan het doen zijn.</p>
Onderzoek	<p>In deze les gaan de kinderen het spelen van nu uitbeelden. Deze activiteit kan buiten op het plein met pleinspeelgoed uitgevoerd worden of binnen in het gymnastiek- of speellokaal met daar aanwezige materialen. Kinderen kunnen ook zelf speelgoed meenemen en in de klas gaan onderzoeken. Schuif dan tijdens de les tafels en stoelen naar de zijkanten van ruimte zodat er genoeg ruimte om te bewegen ontstaat.</p> <p><u>Hoe speel jij?</u> Vertel: Jullie mogen met je speelgoed door de ruimte verspreiden en beginnen met spelen. Maar let goed op! Als ik in mijn handen klap stop je met spelen, ben je even helemaal stil en kijk je mijn kant op. Zullen we het eens oefenen?</p> <p>We doen het nog een keer. Begin maar met spelen en zodra ik klap stoppen jullie weer. (Herhaal dit een paar keer met langere en kortere tussenposen, maar niet langer dan een minuut).</p> <p>Stel vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe speelde jij? - Wat gebruikte je daarbij? - Speelde je alleen of met meer? - Hoe sta je als je speelt? <p>Vertel: We gaan nu nog een keer spelen en stoppen als ik klap, maar nu blijf je als ik klap in de houding staan van wat je aan het doen was. Dus je mag niet meer bewegen als ik klap!</p> <p>Loop met 1 kind rond en laat het kind beschrijven wat hij/zij ziet. Stel vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zijn deze kinderen aan het doen? - Waar kan je dat aan zien? - Wat kan je vertellen over de houding? Dus hoe het kind staat? Hoe staan de benen? Hoe houdt hij/zij zijn armen? <p>Variaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Extra overdreven houding aannemen als er geklapt wordt. - Alle kinderen in een kring en een paar kinderen beelden spelen uit zonder echt speelgoed. De rest raadt wat het is.
Opdracht	<p>Geef een <u>instructie</u> over het bedienen van de camera:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vertel met welke 'knop' je de foto maakt. • Laat zien waar je de foto op de camera bekijkt. • Leg uit hoe je werkt met het kader op de camera. Staat alles wat je op de foto wilt in beeld? Door de camera dichterbij te houden of een stapje achteruit te doen kun je andere dingen in beeld brengen. <p>Tip: Gebruik zo min mogelijk de zoomfunctie. De kwaliteit van de foto gaat achteruit.</p>

	<p>Eventueel kunnen de kinderen het apparaat op een tafel laten rusten of een statief gebruiken voor een stabiele foto. De kinderen kunnen per groepje van 4 werken met 1 apparaat of rouleren indien er minder apparatuur beschikbaar is.</p> <p>Vertel: Jullie gaan nu in groepjes van 4 kinderen uitbeelden hoe jullie spelen. 3 kinderen gaan op de foto en 1 kind maakt de foto. Lukt het niet om samen te overleggen wie de foto gaat maken, vraag dan mij om te helpen kiezen.</p> <p>Overleg samen wat je gaat spelen en hoe je gaat staan. Je mag je speel houding wel een beetje overdrijven, net zoals we bij het onderzoek hebben geoefend. Probeer zo stil mogelijk te staan en zorg dat je goed in beeld bent. Maak een foto en bekijk het samen. Staat alles erop? Zijn alle handen, voeten, hoofden en speelgoed in beeld? Kun je goed zien wat jullie aan het spelen zijn? Als het niet helemaal goed is, mag je de foto nog een keer opnieuw maken.</p> <p>Laad de foto's via een kabel naar de computer zodat ze op het digibord te bekijken zijn.</p>
Reflectie	<p>Vertel: We gaan de foto's bekijken.</p> <p>Bespreek zowel het proces als de inhoud van deze les. Stel vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe was het om het spelen op de foto te zetten? - Wat spelen de kinderen op deze foto? Waaraan kun je dat zien? - Is alles goed in beeld? Wat zie je wel en wat zie je niet? - Wat heb je geleerd over spelen in andere landen? - Wat heb je geleerd over het maken van een foto?
Reflectie op het thema	<p>Waar kun je nog meer foto's van maken als je denkt aan het thema 'Samen op de wereld'?</p> <p>Thuis kunnen/mogen de leerlingen hier ook mee aan de slag.</p>